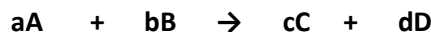

Všeobecný zápis pre chemickú reakciu je:

A,B- reaktanty

Naľavo sú **REAKTANTY**=VÝCHODISKOVÉ LÁTKY

C,D- produkty

Napravo sú **PRODUKTY**, látky, ktoré chemickou reakciou vznikli (1-viac)

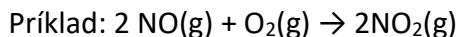
a,b,c,d- stechiometrické koef.

Typy a delenie chemických reakcií:

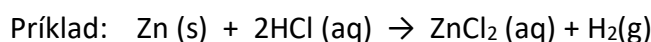
1. Podľa počtu fáz:

a) **Homogénne reakcie** – všetky reaktanty (R) aj produkty (P) sú v rovnakej fáze = skupenstve

g – označenie pre plynné – gaseus
l – označenie pre kvapalné – liquidus
aq – označenie pre vodný roztok – aqua
s- označenie pre tuhé - solidus

b) **Heterogénne** – obsahujú aspoň 2 fázy – skupenstvá, patria tu aj zrážacie reakcie

2. Podľa javového opisu:

a) **Skladné = syntetické** $2 \text{Na} + \text{Cl}_2 \rightarrow 2 \text{NaCl}$

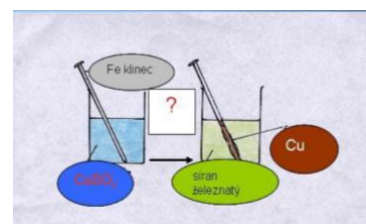
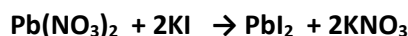
b) **Rozkladné = analytické**

Chemické zlučovanie- chem. reak. pri ktorej z dvoch alebo viacerých jednoduchších reaktantov vzniká zložitejší produkt. reaktant + reaktant $\rightarrow$ produkt síra + železo $\rightarrow$ sulfid železnatý

Chemický rozklad- chem. reak. pri ktorej z jedného zložitejšieho produktu vznikajú dva alebo viac jednoduchších produktov. reaktant $\rightarrow$ produkt+ produkt uhličitan vápenatý $\rightarrow$ oxid vápenatý+ oxid uhličitý

a) **Vytesňovacie = substitučné** $\text{Fe} + \text{CuSO}_4 \rightarrow \text{FeSO}_4 + \text{Cu}$

b) **Podvojný zámien = konverzie**

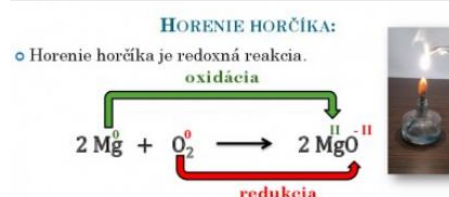
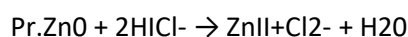

3. Podľa chemického deja:

a) **Oxidačno-redukčné=redoxné** Princíp: výmena e-, prijímanie alebo odovzdávanie

Redukcia= Znižovanie ox.č = Prijímanie e-

oxidácia= Zvyšovanie ox.č.= Odovzdávanie e-

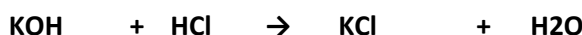

b) **Acidobázické=protolytické** – Princíp : odovzdávanie alebo prijímanie protónov H⁺

Kyselina = látka schopná H⁺ odovzdávať – je donor = darca H⁺

Zásada = látka schopná H⁺ prijímať – je príjemca= akceptor H⁺

Reakcia K+Z sa nazýva **neutralizácia** – vzniká pri nej **soľ** (má časť z K a časť zo Z) a **voda**.

Zásada   kyselina   soľ (chlorid draselný)   voda

Koordinačné=komplexotvorné – vznikajú komplexné zlúčeniny – komplexy

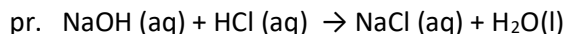
Zrážacie – vznik zrazenín – označenie $\downarrow$ alebo **X v krúžku** $\text{Ag}^+ + \text{Cl}^- \rightarrow \text{AgCl} \downarrow$ (biela zrazenina)

PbS , HgS – čierna zrazenina

Zápis chemických rovníc:

a) **stechiometrický** – obsahuje iba chemické značky/vzorce R,P

b) **stavový zápis** – obsahuje skupenstvá látok v zátvorkách (g,l,s alebo aq)

c) **iónový zápis** :

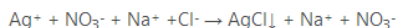
1. **Úplný** – obsahuje všetky ióny v reakčnej sústave

2. **skrátенý** - obsahuje iba ióny, ktoré spolu reagujú

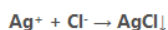
Najpr si napíšeme stochiometrickú rovnicu reakcie a vyčíslime ju:

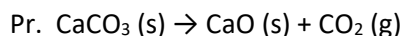
Následne rozpíšeme všetky zlúčeniny do iónového tvaru, okrem zrazeniny:

Ak vynecháme na oboch stranách rovnice ióny, ktoré sa opakujú (a nezúčastňujú sa samotnej zrážacej reakcie), dostaneme skrátенú iónovú rovnicu:

Význam chemických reakcií a rovníc:

1. **Špecifikujú reaktanty a produkty chemickej reakcie, čo reaguje a čo po nej vzniká**

2. **Vyjadrujú aj:**

- **látkové množstvá**
- **pomery látkových množstiev**
- **hmotnosť látok (z molárnej hmotnosti M z tabuliek!!!!!!)**
  - konkrétne vieme, že zo 100,09 g CaCO_3 (to je $M(\text{CaCO}_3)$) vznikne 56,08 g CaO a 44,01 g CO_2
  - vieme určiť aj objem CO_2 –ako plynnej látky – keďže 1 mól akéhokoľvek plynu zaberá objem **$V=22,4 \text{ dm}^3$ pri 0°C , $p=101,325 \text{ kPa}$**
- **Silné zásady:**
  - **NaOH**- Hydroxid sodný   **KOH**- Hydroxid draselný
  - **CsOH**- Hydroxid cesný   najsilnejšia zásada
- **Slabé zásady:**
  - **NH₃**- Amoniak
- **Silné kyseliny:**
  - **HCl**- Kyselina soľná (chlorovodíková)   **H₂SO₄**- Kyselina sírová   **HClO₄**- Kyselina chloristá
  - **HI**- Kyselina jodovodíková   **HNO₃**- Kyselina dusičná
- **Slabé kyseliny:**
  - **H₂CO₃**- Kyselina uhličitá   **H₂S**- Kyselina sulfánová   **CH₃COOH**-Kyselina octová
- **Stredne silné kyseliny:**
  - **H₃PO₄**- Kyselina trihydrogenfosforečná   **HCOOH**- Kyselina mravčia
  - **HF**- Kyselina fluorovodíková

Chémia- Hydrolýza soli

Protolytická reakcia iónov rozpustnej soli s vodou.

Soľ= látka zložená z kationu kovu (alebo NH_4^+) a anionu kyseliny.

Kyslosť/zásaditosť vodných roztokov solí závisí od typu iónov, z ktorých je soľ zložená

KCL- soľ silnej zásady (KOH) a silnej kyseliny (HCL)

POZOR! Hydrolýze nepodliehajú kationy silných zásad a aniony silných kyselín

NaHCO_3 Hydrogenuhličitan sodný – NaOH Hydroxid sodný(silná zás.) H_2CO_3 - Kyselina uhličitá(slabá kys.)

NaCl Chlorid sodný- NaOH Hydroxid sodný(silná zás.) HCl Kyselina chlorovodíková(silná kys)

NH_4Cl Chlorid amónny NaOH Hydroxid sodný(silná zás.) H_2CO_3 Kyselina uhličitá(slabá kys.)

KCl Chlorid draselný $\rightleftharpoons \text{K}^+$ (draslík)+ Cl^- (chlorid) VODNÝ ROZTOK SILNEJ KYS A SILEJ ZAS. **NEPODLIEHA**

HYDROLÝZE pH= neutrálné

$\text{CH}_3\text{COONH}_4$ Octan amónny $\rightleftharpoons \text{CH}_3\text{COOH}^-$ (Kyselina octová)+ NH_4^+ (Amónny katión) VODNÝ ROZTOK SLABEJ

KYS A SLABEJ ZAS. **NEPODLIEHA HYDROLÝZE pH= neutrálné**

NH_4NO_3 dusičnan amónny $\rightleftharpoons \text{NH}_4^+$ (Amónny katión) + NO_3^- (Amoniak) VODNÝ ROZTOK SILNEJ KYS A SLABEJ

ZAS. $\text{NH}_4^+ + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_3\text{O}^+ + \text{NH}_3$

$\text{NO}_3^- + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{NEHYDROLIZUJE pH= kyslé}$

Na_2CO_3 Uhličitan sodný $\rightleftharpoons 2\text{Na}^+$ (sodík) 2CO_3^{2-} (Uhličitan) VODNÝ ROZTOK SLABEJ KYS A SLABEJ ZAS.

$2\text{Na}^+ + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{NEHYDROLIZUJE}$

$2\text{CO}_3^{2-} + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{HCO}_3^- + \text{OH}^-$ **pH= zásadité**

$\text{H}_2\text{O}_2 \rightarrow \text{H}_2\text{O} + \text{O}_2$ chem.shéma $\text{N}_2 + 3\text{H}_2 \rightarrow 2\text{NH}_3$

$\text{H}_2 + \text{Cl}_2 \rightarrow 2\text{HCl}$

$\text{O}_2 + 2\text{H}_2 \rightarrow 2\text{H}_2\text{O}$

$2\text{H}_2\text{O}_2 \leftrightarrow 2\text{H}_2\text{O} + \text{O}_2$ chem.rovnica $\text{N}_2 + 3\text{H}_2 \leftrightarrow 2\text{NH}_3$

$\text{H}_2 + \text{Cl}_2 \leftrightarrow 2\text{HCl}$

$\text{O}_2 + 2\text{H}_2 \leftrightarrow 2\text{H}_2\text{O}$